

LANDSCHAP, DOOR H. A. VAN OOSTERZEE.

aard der leerlingen niet slechts te ontdekken wist, maar ook liefdevol ontwikkelde en tot recht te brengen trachtte, ried hem al spoedig naar buiten te gaan. Zoo trok hij op zijn achttiende jaar met Gabriël mee. De overgang van de ateliers-atmosfeer naar de vrije natuur, van het naakt naar de bosschen, was moeilijk. Van zijn eersten opzet deugde dan ook niets. Maar Gabriël, die de gave had, met weinig juist datgene te zeggen, waar het op aan kwam, leerde hem een studie goed aan te pakken en zoo kwam hij door kijken en opmerken in een paar maanden tijds verder dan in al de jaren der academie. Spoedig ging hij zijn eigen weg.

De Brabantsche hei trok hem voornamelijk, — hij leefde o.a. lang te Heeze —; het liefst schilderde hij haar 's morgens vroeg, 's avonds laat en 's nachts, en des daags bij mistig weer of op regendagen. Hierin openbaarde zich al aanstonds bij den jongen man een uitgesproken liefde voor harmonie, een behoefte aan harmonische schoonheid, aan rust en een drang naar droomen. De felle dag met zijn vaak scherpe contrasten van licht en donker en van kleuren, met zijn vaak woelig leven, trok hem niet aan.

Meermalen ondernam hij groote reizen naar eenzame bergstreken, o.a. ging hij zesmaal naar Noorwegen, waar tegen den avond de dag voor hem begon en hij door de rotsige bergen, langs de fjorden wandelde, tot na het aanbreken van den ochtend. Ook reisde hij veel in de Karpathen. Het hier gereproduceerde berglandschap is naar een indruk dien de schilder van een opkomende zon schilderde.

Te voet trok hij door de prachtige natuur van Lapland, van de Oostzee

af naar den Atlantischen Oceaan, voorzien van proviand en begeleid door dragers en ook roeiers, om de veelvuldige meren over te steken, waar voor de schaarsche reizigers verlaten roeibootten aan de kust gereed liggen.

Op al deze tochten, waarbij zijne vrouw hem steeds vergezelde, werd hij het diepst getroffen door de harmonische natuurstemmingen, door den bevenden morgennevel over de bergen en in de lucht, door het mysterieuse van den nacht. Hij maakte er studies, schetsen, vaak slechts krabbels, die hem later in zijn atelier te Rijswijk het moment weer te binnen riepen. En zoozeer overheerschte de stemming, die hem van het landschap getroffen had, dat hij bij het schilderen, bij het wegdroomen daarin, vaak geheel ging afwijken van het oorspronkelijke sujet, en dit een geheel anderen vorm aannam dan de oorspronkelijke vizie. De stemming alleen bleef.

De beste, de meest voldragen doeken van Van Oosterzee zijn dan ook die, over welke zacht-vloeiend éenzelfde toon over heel het landschap waast, of waar één teere kleurharmonie domineert. Hij heeft, zooals hij het uitdrukt, „daarin gevochten met de